

อิทธิพลของการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง และลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
Influence of Students' Activity Participation, Social Support, Locus of Control, and Good Citizenship Characteristics on Political Assertive Behavior of Kasetsart University Students

วรรณกร พลพิชัย**

ผศ.น.ท.หญิง ดร. งามลย์ ผิวเหลือง***

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตการสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ลักษณะความเป็นพลเมืองดี และพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต 2) อิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ลักษณะความเป็นพลเมืองดีร่วมกันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ระดับปริญญาตรี จำนวน 1,066 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการศึกษามีดังนี้ 1) นิสิตมีระดับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตการสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง ลักษณะความเป็นพลเมืองดี และพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองอยู่ในระดับสูง ส่วนความเชื่ออำนาจภายนอกตนเองอยู่ในระดับต่ำ 2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองพบว่า ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะอนุรักษ์นิยมหรือลักษณะความเชื่อฟังและด้านลักษณะการมีความรู้ การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน ด้านอารมณ์และด้านข้อมูลข่าวสาร ภูมิลาเนาเดิม ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง และการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อ

* บทความนี้เรียบเรียงจากวิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาจิตวิทยาชุมชนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 51.3 ($R^2 = .513$)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ลักษณะความเป็นพลเมืองดี พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

Abstract

The objectives of this study were as follows. Firstly, it aimed to study the personal factors, students' activity participation, social support, locus of control, good citizenship characteristics, and political assertive behaviors of the students. Secondly, it analyzed the influence of students' activity participation, social support, locus of control, and good citizenship characteristics on political assertive behavior of the students. The data were collected from 1,066 undergraduate students at Kasetsart University. Research instrument was the questionnaire. The data were analyzed by using statistical methods, including the percentages, the mean, the standard deviation, and the stepwise multiple regression analysis.

The results had the following conclusion. Firstly, the students' activity participation, social support, internal locus of control, good citizenship characteristics, and political assertive behavior were at the high level, while external locus of control was at the low level. Secondly, results from stepwise multiple regression analysis indicated that the independent variables that could predict the political assertive behavior included good citizenship characteristic in conservative or subject/obedient role dimension, good citizenship in knowledge dimension, social support in appraisal dimension, social support in emotion dimension, social support in information dimension, original domicile, internal locus of control, and students' activity participation in benefit dimension had influences on political assertive behaviors at the statistical significance level of 0.001, and could predict it at 51.3 percents ($R^2 = 0.513$).

Keywords: students' activity participation, social support, locus of control, good citizenship characteristics, assertive behavior

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่นั้นเป็นการปกครองโดยประชาชน ประชาชนอาจแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การประท้วง หรือการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองต่างๆ เป็นต้น (นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ, 2541: 3) ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถแสดงออกได้อย่างเสรีมากขึ้นโดยสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ทั้งประชาชนทั่วไปและนิสิต

นักศึกษา โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นเยาวชนในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ที่อยู่ในวัยที่มีการพัฒนาบุคลิกภาพทางสังคมในการสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2544 อ้างถึง Sullivan, 1947) และเป็นช่วงวัยของการเริ่มต้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและกำลังจะก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ซึ่งอาจจะมีโอกาสเข้าไปมีบทบาททางการเมืองหรือแสดงออกทางการเมืองทั้งโดยตรงและทางอ้อมในอนาคต

พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองนั้น ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเอง มีสิทธิที่จะวิพากษ์วิจารณ์ได้ แต่อย่างไรก็ตามทุกอย่างควรจะเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ไม่เกินขอบเขตและคำนึงถึงผลของการแสดงออกทางการเมืองนั้นว่าจะส่งผลกระทบต่อสังคมหรือไม่ พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมจึงเป็นการแสดงสิทธิของบุคคลที่ถูกต้องในวิถีทางที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นการแสดงความรู้สึกความคิดและความเชื่อของตนออกมาอย่างตรงไปตรงมา และจริงใจ (Jakubowski, 1973: 28)

ในสังคมประชาธิปไตยนั้นให้ความสำคัญกับการมีลักษณะความเป็นพลเมืองดี โดยบุคคลที่มีลักษณะความเป็นพลเมืองดีจะเป็นผู้ที่มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานตนเองและสังคม Davies, I. et al. (1999) กล่าวว่าพลเมืองดีนั้นจะต้องมีความเอาใจใส่ผู้อื่นปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมและจริยธรรมอย่างเข้มแข็ง มีจิตสำนึกในชุมชนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับในความหลากหลายของสังคม ซึ่งหากบุคคลมีลักษณะเป็นพลเมืองดีแล้วก็อาจจะมีผลกระทบถึงบทบาทในการแสดงออกทางการเมืองให้อยู่บนพื้นฐานแห่งความถูกต้องได้แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล

ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการแสดงออกพฤติกรรม โดยการพัฒนารูปแบบความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองนั้น เกิดจากสภาพแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว (Robinson and Shaver, 1980)

ซึ่งครอบครัวและสถาบันทางสังคมต่างๆ มีส่วนความสำคัญในการให้การอบรม และหล่อหลอมพฤติกรรมของบุคคล โดยผ่านการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งการสนับสนุนทางสังคม เป็นการกระทำให้บุคคลรู้สึกว่าเขาได้รับความรักความเอาใจใส่ ได้รับเกียรติได้รับการยกย่องและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Cobb, 1979: 300-301) โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มบุคคลที่นอกจากจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครอบครัวแล้วยังมีสถาบันและกลุ่มทางสังคมอื่นๆ ที่จะต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ด้วยเช่น สถาบันการศึกษาซึ่งสถาบันการศึกษามีส่วนสำคัญในพัฒนาบุคลิกภาพทำให้นิสิตได้แสดงความสามารถและได้รับประสบการณ์ตรง โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น (Good, (1973) จะเห็นได้ว่าครอบครัวและสถาบันเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง และอาจมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของเยาวชน

สามารถและได้รับประสบการณ์ตรง โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น (Good, (1973) จะเห็นได้ว่าครอบครัวและสถาบันเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง และอาจมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของเยาวชน

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองและลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่มีต่อพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของ

เยาวชนโดยผู้วิจัยสนใจเลือกศึกษากับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นรากฐานสำคัญในการผลักดันระบอบประชาธิปไตยของไทย การศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองและลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจเนื่องจากยังไม่เคยมีผู้ศึกษามาก่อน และผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลในการนำมากำหนดกิจกรรมพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านการเมือง การปกครองของนิสิตนักศึกษาและส่งเสริมพัฒนาให้นิสิตนักศึกษามีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ลักษณะความเป็นพลเมืองดี และพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง และลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่มีต่อพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคล ระดับของการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ลักษณะความเป็นพลเมืองดี พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต และทำให้ทราบว่าตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลและตัวแปรทางจิตวิทยาตัวใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต
2. ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้จะสามารถนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการนิสิตและคณะต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกัน รวมทั้งจะเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในอนาคต

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง สามารถสรุปแต่ละแนวคิดทฤษฎีได้ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต

กิจกรรมนิสิตเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ นิสิตได้พัฒนาตนเอง เพื่อความบันเทิง เพิ่มพูนประสบการณ์ ซึ่งกิจกรรมนิสิตนี้จะมีส่วนในการหล่อหลอมพฤติกรรมด้านต่างๆ ของนิสิต (ทบทวนมหาวิทยาลัย, 2543) โดยกิจกรรมด้านการเมืองการปกครองนั้น จะเปิดโอกาสให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมและความคิดเห็นด้านการเมือง ทำให้นิสิตได้รับประสบการณ์และสามารถนำมาปรับใช้ในการแสดงออกด้านการเมืองจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต พบว่ายังไม่มีการศึกษาอิทธิพลหรือความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง แต่อย่างไรก็ตามในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล น่าจะมีโอกาสได้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองบ้างไม่มากก็น้อยซึ่งอาจมีรูปแบบแตกต่างกันไป ฉะนั้นการศึกษอิทธิพลของการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าปัจจัยดังกล่าวนี้ส่งผลต่อกันหรือไม่ และการศึกษาค้นคว้าวิจัยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ในการศึกษาการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตโดยแนวคิดนี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

จากแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมของ House (1981 cited in Brown, 1986) ที่กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นการที่บุคคลได้รับความรัก ความเอาใจใส่ การยกย่อง หรือการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ จากบุคคลในกลุ่มหรือสังคมที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วย เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง กลุ่มเพื่อน เป็นต้นซึ่งผลของการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะช่วยให้บุคคลได้ประเมินตนเองและปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้เป็นที่พึงพอใจมากขึ้น จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล ส่วนใหญ่จะพบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจะทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรม จิตสำนึก หรือความคิดในด้านบวกมากขึ้น เช่น การศึกษาของ ญาณกร นิลพุ่ม (2553) ที่ศึกษาถึงการให้อภัยของวัยรุ่น พบว่ามีการสนับสนุนทางสังคมและการให้อภัยอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของวัยรุ่น ฉะนั้น การศึกษอิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และน่าจะมีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิตในการศึกษาค้นคว้าวิจัยใช้แนวคิดการสนับสนุนทางสังคมตามแนวคิดของ House (1981 cited in Brown, 1986) ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือการสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนด้านทรัพยากรสิ่งของ และการสนับสนุนด้านการประเมิน

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง

จากแนวคิดความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองของ Rotter (1982) พบว่าบุคคลที่มีความเชื่อต่างกัน

มักจะมีพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนเองจะมีความกระตือรือร้นมีความมั่นใจในตนเอง ถูกชักจูงให้คล้อยตามได้ยาก ส่วนผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตนเอง มักจะเชื่อในโชคชะตาและอิทธิพลจากภายนอก ทำให้ขาดความกระตือรือร้นขาดความมั่นใจ และถูกชักจูงให้คล้อยตามได้ง่าย จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังไม่มีการศึกษาอิทธิพลหรือความสัมพันธ์ของความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง แต่ตัวแปรทางจิตวิทยาตัวนี้มีความน่าสนใจและอาจจะส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต และการศึกษาคำนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองตามแนวคิดของ Rotter (1982) ในการศึกษาความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองของนิสิต โดยแบ่งเป็นความเชื่ออำนาจภายในตนเองและความเชื่ออำนาจภายนอกตนเอง

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี

Education Commission of The State Denver (1974) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเคารพนับถือผู้อื่น และการประพฤติปฏิบัติตัวดี เป็นคุณสมบัติส่วนหนึ่งของพลเมืองดีฉะนั้น พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง จึงถือเป็นคุณสมบัติของพลเมืองดีเช่นกัน เนื่องจากพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง จะครอบคลุมในเรื่องการให้เกียรติและเคารพสิทธิของผู้อื่น จากการศึกษาของ วีรพงษ์ นกน้อย (2546) เรื่อง ลักษณะความเป็นพลเมืองดี: กรณีศึกษานิสิต ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ลักษณะของพลเมืองดีในด้านที่เป็นพลเมืองดีมีส่วนร่วมทางการเมืองและเป็นพลเมืองดีที่มีคุณธรรมในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางทั้งคู่จากงานวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะความเป็นพลเมืองดีมีผลต่อพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต ฉะนั้นลักษณะความเป็นพลเมืองดีน่าจะมีผลต่อพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต และการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามแนวคิดของ Davies, Gregory and Riley (1999) ประกอบด้วย ลักษณะความเป็นพลเมืองดี 3 องค์ประกอบ คือ ลักษณะเอาใจใส่ต่อสังคม ลักษณะการมีความรู้และลักษณะอนุรักษ์นิยมหรือลักษณะความเชื่อฟัง

5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง

การแสดงออกที่เหมาะสมเป็นการแสดงสิทธิที่พึงมีของบุคคลอย่างถูกต้องและเหมาะสมโดยไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น (เทพสงวนกิตติพันธ์, 2543) นอกจากนี้การแสดงออกที่เหมาะสมยังเป็นการส่งเสริมให้บุคคลมีบุคลิกภาพหรือภาพลักษณ์ที่ดี และมีส่วนช่วยให้สังคมลดความขัดแย้งลงได้ จากการทบทวนเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมพบว่า ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง ของกลุ่มประชากรทั้งที่เป็นนิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไป ฉะนั้น การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองจึงมีความน่าสนใจ เพื่อที่จะได้นำผลจากการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง

เมืองของนิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไปต่อไป สำหรับการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดพฤติกรรมกรการ แสดงออกที่เหมาะสมของ Hargie, Saunders and Dickson (1994) ในการศึกษาพฤติกรรมกรการ แสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ การแสดงความคิดเห็น ที่แตกต่าง การขอร้องให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรการปฏิเสธการขอร้องที่ไม่มีเหตุผลการกล่าวคำวิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์และยอมรับคำวิจารณ์การกล่าวคำชมเชยและการยอมรับคำชมเชยการริเริ่มและ รักษาสัมพันธภาพและการแสดงความรู้สึกทางบวก

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าจะไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรการ แสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองโดยตรง แต่จะมีงานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ดังนี้
 ศุภวัธ มีบุญธรรม (2547) ศึกษาเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา:ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 391 คน ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ เพศ และสาขาวิชาที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง แต่ปัจจัยด้านอายุ รายได้ของครอบครัวและการเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เอกภพลิมปิวิบูล (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและการกล่อมเกลางานทางการเมือง กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 298 คน ผลการศึกษาพบว่านิสิตมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ การกล่อมเกลางานทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและพบว่าเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง กลุ่มที่มีอายุมากกว่ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า ชั้นปีและภาควิชาที่ศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่อาชีพของหัวหน้าครอบครัวและรายได้ของครอบครัวไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคมความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง และลักษณะความเป็นพลเมืองดี ร่วมกันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต

นียมศัพท์ปฏิบัติการ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดนียมศัพท์ปฏิบัติการซึ่งเป็นผลจากการ บูรณาการแนวคิดทฤษฎีที่ได้ทับทวนมาดังกล่าวข้างต้นและตามเหตุผลบริบทของกลุ่มประชากรที่ศึกษา จึงได้นำมา กำหนดนียมศัพท์ซึ่งมีองค์ประกอบเป็นตัวชี้วัดดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของนิสิตแต่ละคนในเรื่องต่างๆ ประกอบด้วย เพศชั้นปีที่ศึกษา กลุ่มสาขาวิชาเกรดเฉลี่ยสะสม ภูมิลำเนาเดิม ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดามารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดาและสถานภาพการเป็นสมาชิกชมรม

2. พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง หมายถึง การที่นิสิตแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก ความเชื่อค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองต่างๆ ด้วยความสุภาพนุ่มนวล มีเหตุผล จริงใจและสร้างสรรค์ประกอบด้วยการแสดงออก 7 ลักษณะ คือการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างการขอร้องให้บุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการปฏิเสธการขอร้องที่ไม่มีเหตุผลการกล่าวคำวิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์และยอมรับคำวิจารณ์การกล่าวคำชมเชยและการยอมรับคำชมเชยการริเริ่มและรักษาสัมพันธภาพและการแสดงความรู้สึกทางบวก

3. การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต หมายถึง การที่นิสิตได้มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นโดยนิสิตสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ใน 4 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

4. การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ความรู้สึกหรือการรับรู้ของนิสิตถึงการได้รับความรัก ความห่วงใย การเอาใจใส่ คำแนะนำต่างๆ รวมทั้งการได้รับการยอมรับ ยกย่อง และได้รับความช่วยเหลือต่างๆ จากบุคคลในครอบครัว เพื่อน หรือครูอาจารย์ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมือง ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคม 4 ด้าน คือการสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารการสนับสนุนด้านทรัพยากรสิ่งของ และการสนับสนุนด้านการประเมิน

5. ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง หมายถึง รูปแบบความเชื่อของนิสิตเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนว่าเกิดขึ้นหรือถูกควบคุมด้วยสิ่งใด โดยแบ่งออกเป็น ความเชื่ออำนาจภายในตนเองและความเชื่ออำนาจภายนอกตนเอง

ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง หมายถึง การที่นิสิตเชื่อว่าเหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนิสิตเป็นผลจากการกระทำหรือความสามารถของนิสิต ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับควบคุมของนิสิตเอง

ความเชื่ออำนาจภายนอกตนเอง หมายถึง การที่นิสิตเชื่อว่าเหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนิสิตเป็นผลจากอิทธิพลของผู้อื่นหรือสิ่งอื่น นิสิตไม่สามารถควบคุมสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

6. ลักษณะความเป็นพลเมืองดี หมายถึง ลักษณะที่บ่งบอกถึงความเป็นพลเมืองที่ดีของนิสิต ประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ ลักษณะเอาใจใส่ต่อสังคม ลักษณะการมีความรู้ และลักษณะอนุรักษ์นิยมหรือลักษณะความเป็นผู้เสียสละ

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมพฤติกรรมทางการเมืองการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิตินิติการสนับสนุนทางสังคมความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองลักษณะความเป็นพลเมืองดีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ภาคปกติและภาคพิเศษ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 26,498 คน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.03 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 1,066 คนจากนั้น ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Proportional Stratified Random Sampling) ตามจำนวนนิตินิติในแต่ละคณะ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 6 ตอนเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิตินิติ การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ลักษณะความเป็นพลเมืองดีและพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาและนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ และทดสอบความเชื่อมั่นโดยนำปilot ไปใช้กับนิตินิติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลจากการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิตินิติ	มีค่าความเชื่อมั่น =.9382
การสนับสนุนทางสังคม	มีค่าความเชื่อมั่น =.9142
ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง	มีค่าความเชื่อมั่น =.7760
ความเชื่ออำนาจภายนอกตนเอง	มีค่าความเชื่อมั่น =.7760
ลักษณะความเป็นพลเมืองดี	มีค่าความเชื่อมั่น =.9742
พฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง	มีค่าความเชื่อมั่น =.9874

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยติดต่อกับแต่ละคณะและแจกแบบสอบถามแล้วรอรับกลับด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ คือ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 1,066 คนพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 59.70 ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 มากที่สุด ร้อยละ 29.50 มีผลการเรียนอยู่ในระดับ 2.51-3.00 มากที่สุด ร้อยละ 37.20 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสายวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 59.20 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ร้อยละ 55.80 ระดับการศึกษาของบิดาและมารดาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 38.60 และร้อยละ 38.80 ตามลำดับบิดาและมารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุดร้อยละ 31.20 และร้อยละ 35.40 ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยของบิดามารดาอยู่ระหว่าง 20,001-50,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 44.70 ส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ร่วมกันร้อยละ 81.30 และส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมร้อยละ 78.60

กลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนโดยรวมเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ลักษณะความเป็นพลเมืองดี พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองและความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต การสนับสนุนทางสังคม ลักษณะความเป็นพลเมืองดี และพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง

	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิต	3.57	0.65	สูง
การสนับสนุนทางสังคม	3.47	0.55	สูง
ลักษณะความเป็นพลเมืองดี	3.77	0.53	สูง
พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง	3.64	0.59	สูง

หมายเหตุ เกณฑ์การวัดระดับตัวแปรช่วงคะแนน 1.00 - 1.80 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับต่ำมาก, 1.81 - 2.60 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับต่ำ, 2.61 - 3.40 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง, 3.41 - 4.20 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง, 4.21 - 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูงมาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง

	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง	14.99	3.64	สูง
ความเชื่ออำนาจภายนอกตนเอง	8.01	3.64	ต่ำ

หมายเหตุ เกณฑ์การวัดระดับตัวแปรช่วงคะแนน 1.00 - 5.40 หมายถึง มีความเชื่อระดับต่ำมาก, 5.41 - 9.80 หมายถึง มีความเชื่อระดับต่ำ, 9.81 - 14.20 หมายถึง มีความเชื่อระดับปานกลาง, 14.21 - 18.60 หมายถึง มีความเชื่อระดับสูง, 18.61 - 23.00 หมายถึง มีความเชื่อระดับสูงมาก

การทดสอบสมมติฐาน

จากข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ จะต้องมีการทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาซึ่งจากการทดสอบพบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กันไม่เกิน .80 ทำให้สามารถใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนได้ (Stepwise Multiple Regression Analysis) และเมื่อนำมาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองได้ผลดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต

ตัวแปร	B	SEb	Beta	t	p-value
1. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะอนุรักษ์นิยมหรือลักษณะความเชื่อฟัง (GG3)	.208	.027	.215	7.749	.000
2. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะการมีความรู้(GG2)	.204	.020	.271	10.195	.000
3. การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน(SS4)	.165	.028	.184	5.868	.000
4. การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ (SS1)	.138	.030	.135	4.527	.000
5. การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร (SS2)	.091	.035	.090	2.601	.009
6. ภูมิลำเนาเดิม(กรุงเทพฯและปริมณฑล= 1, ไม่ใช่กรุงเทพฯและปริมณฑล = 0) (HO)	.073	.026	.061	2.826	.005
7. ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง(LII)	.009	.004	.055	2.425	.015
8. การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (AA3)	.046	.022	.052	2.117	.035
ค่าคงที่ (a) =	.358				
R = .716	R ² = .513	R ² _{adj} = .510	F = 137.742	sig = .000	

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิตพบว่า ตัวแปร 8 ตัวแปร ได้แก่ ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะอนุรักษ์นิยมหรือลักษณะความเชื่อฟัง ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะการมีความรู้ การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร ภูมิลำเนาเดิม ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง และการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 51.3 (R² = .513)

กล่าวคือเมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆแล้ว เมื่อนิสิตมีลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะอนุรักษ์นิยมหรือลักษณะความเชื่อฟังเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองเพิ่มขึ้น .208 หน่วย (B = .208)

ถ้านิสิตมีลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะการมีความรู้เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองเพิ่มขึ้น .204 หน่วย (B = .204)

ถ้านิสิตได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองเพิ่มขึ้น.165 หน่วย (B = .165)

ถ้านิสิตได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองเพิ่มขึ้น.138 หน่วย (B = .138)

ถ้านิสิตได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองเพิ่มขึ้น .091หน่วย (B = .091)

นิสิตที่มีภูมิลำเนาเดิมกรุงเทพฯและปริมณฑลมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองมากกว่านิสิตที่มีภูมิลำเนาที่ไม่ใช่กรุงเทพฯและปริมณฑล .073 เท่า (B = .073)

ถ้านิสิตมีความเชื่ออำนาจภายในตนเองเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองเพิ่มขึ้น .009 หน่วย (B = .009)

ถ้านิสิตมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองเพิ่มขึ้น .046 หน่วย (B = .046)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต (BBSUM)มาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\text{BBSUM} = .358 + .208 (\text{GG3}) + .204 (\text{GG2}) + .165 (\text{SS4}) + .138 (\text{SS1}) + .091 (\text{SS2}) + .073 (\text{HO}) + .009 (\text{LII}) + .046 (\text{AA3})$$

เมื่อพิจารณาในตารางที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ขนาดของการอธิบายตัวแปรตามว่าตัวแปรอิสระตัวใดที่มีมากที่สุดโดยใช้ค่า Betaของแต่ละตัวแปรแล้ว พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์พฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองได้ดีที่สุดคือ ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะการมีความรู้ (Beta=.271) รองลงมาคือ ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะอนุรักษ์นิยมหรือลักษณะความเชื่อฟัง (Beta=.215) การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน (Beta=.184) การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ (Beta=.135) การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร (Beta=.090) ภูมิลำเนาเดิม (Beta=.061) ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง (Beta=.055) และการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสิตด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Beta=.052) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาอิทธิพลของการมีส่วนร่วมกิจกรรมนิต การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง และลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ผลดังนี้

1. พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองพบว่านิสิตมีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.64$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตยังอยู่ในช่วงวัยรุ่นและอยู่ในระบบการศึกษา จึงมีอิสระในการแสดงออกในการเปิดเผยตนเอง ทั้งด้านคำพูดและการกระทำ โดยแสดงออกซึ่งความคิดความรู้สึกของตนเอง และติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลทุกระดับได้อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมาและมีความเหมาะสม (Fensterheim and Baer Jean, 1975) ซึ่งสอดคล้อง *Jakubowski (1973)* ที่กล่าวว่าพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมนั้น เป็นการแสดงความรู้สึกความคิดและความเชื่อของตนออกมาอย่างตรงไปตรงมาจริงใจและมีความเหมาะสม

2. จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิตมีเพียงตัวแปรเดียวคือ ภูมิลำเนาเดิม กล่าวคือนิสิตที่มีภูมิลำเนาเดิมกรุงเทพฯและปริมณฑลมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองมากกว่านิสิตที่มีภูมิลำเนาเดิมที่ไม่ใช่กรุงเทพฯและปริมณฑล อาจเป็นเพราะนิสิตทั้งสองกลุ่มนี้มีสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันนิสิตที่มีภูมิลำเนาเดิมกรุงเทพฯและปริมณฑลอาจจะมีโอกาสได้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองและได้รับผลกระทบทางการเมืองมากกว่านิสิตที่มีภูมิลำเนาเดิมที่ไม่ใช่กรุงเทพฯและปริมณฑล จึงทำให้เห็นว่าผลของการแสดงออกทางการเมืองที่ไม่เหมาะสมนั้นทำให้เกิดปัญหาความแตกแยกในสังคม ประชาชนได้รับความเดือดร้อน จึงเกิดการตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงออกทางการเมืองว่าควรแสดงออกให้อยู่ในกรอบแห่งความเหมาะสม ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอื่นๆ ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษาเกรดเฉลี่ยสะสมกลุ่มสาขาวิชาระดับการศึกษาของบิดามารดาอาชีพของบิดามารดา รายได้เฉลี่ยของบิดามารดาและสถานภาพสมรสของบิดามารดาไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยเหล่านี้ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองของนิสิต

3. การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิต ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีส่วนร่วมกิจกรรมนิตอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.57$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้กำหนดให้นิสิตทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 100 ชั่วโมง อีกทั้งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มีการจัดตั้งองค์กรผู้นำนิสิตสโมสรนิต และชมรมต่างๆ อีกมากมาย (กองกิจการนิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2554.) โดยส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ *ศุภวัช มีบุญธรรม (2547)* ที่ศึกษาถึงการเข้าร่วมกิจกรรมนิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่านิสิตเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในมหาวิทยาลัยในระดับมากและจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิตด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองโดยมีผลในเชิงบวก อาจเนื่องมาจากการได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมกิจกรรมเป็นแรงเสริม

ทางบวก ซึ่งส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและเป็นแรงจูงใจให้อยากเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น ซึ่งการได้รับแรงเสริมทางบวกจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ว่า ถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะทำให้บุคคลได้รับในสิ่งที่พึงพอใจ ฉะนั้นจึงอาจเกิดการเรียนรู้ว่าถ้าแสดงพฤติกรรมทางการเมืองที่เหมาะสม จะได้รับแรงเสริมทางบวกซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลพึงพอใจเช่นกัน

4. การสนับสนุนทางสังคมผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีการรับรู้ถึงการได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.47$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตได้อยู่ใกล้ชิดกับบุคคลในครอบครัว เพื่อน หรือครูอาจารย์ ซึ่งสามารถให้การสนับสนุนทางสังคมแก่นิสิตได้ และเป็นกลุ่มบุคคลที่นิสิตเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ Kaplan (1977) ที่กล่าวว่า บุคคลจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกันในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย กลุ่มที่มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ ได้แก่ พ่อแม่ ญาติ ตายาย เพื่อน เพื่อนร่วมงาน คนที่ใกล้ชิดสนิทสนมคุ้นเคย กลุ่มองค์กร หรือสมาคม และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านการประเมินมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองโดยมีผลในเชิงบวก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตได้รับข้อมูล คำแนะนำ คำปรึกษา คำตักเตือน จากบุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อน หรือครูอาจารย์เกี่ยวกับการแสดงออกทางการเมืองที่เหมาะสม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการนำมาปรับปรุงพฤติกรรมตนเองให้เป็นที่ต้องการของสังคมมากขึ้น (Jacobson, 1986) รวมทั้งการได้รับคำยกย่องชมเชยจากครอบครัว เพื่อนๆ หรือครูอาจารย์จากการที่นิสิตมีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง เป็นเสมือนการได้รับแรงเสริมทางบวก ทำให้มีกำลังใจในการแสดงพฤติกรรมที่ดีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ Pender (1996) ที่กล่าวว่าการสนับสนุนทางสังคม เป็นการที่บุคคลได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ จากกลุ่มคนในระบบสังคม บุคคลจะรู้สึกที่ตนเองได้รับความรัก ได้รับการยกย่อง เห็นคุณค่าในตนเองและรู้สึกถึงความต้องการของผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

5. ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ผลการศึกษาความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง พบว่านิสิตมีความเชื่ออำนาจภายในตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 14.99$) และมีความเชื่ออำนาจภายนอกตนเองอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 8.01$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองตั้งแต่วัยเด็ก โดยพ่อแม่มีบทบาทสำคัญในการสร้างทัศนคติแก่เด็ก (Bonner, 1953 อ้างใน อัญชลี สีบัว, 2549: 26) ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองจะเปลี่ยนไปตามวัย คือเมื่อมีอายุเพิ่มขึ้นก็จะมีมีความเชื่ออำนาจภายในตนเองเพิ่มขึ้นตามอายุ และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองก็จะเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือประสบการณ์ในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ Robinson and Shaver (1980) ได้กล่าวถึงการพัฒนาความเชื่ออำนาจแห่งตนมีผลมาจากปัจจัยที่สำคัญ 3 ปัจจัย คือสภาพสิ่งแวดล้อมฐานะของครอบครัวและประสบการณ์ในวัยเด็กนอกจากนี้จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองโดยมีผลในเชิงบวก ซึ่งความเชื่ออำนาจภายในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรับรู้เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นผลจากการกระทำหรือความสามารถของตนเองคนที่มีความเชื่อเช่นนี้จะมีความตื่นตัวต่อความเป็นไปของสภาพแวดล้อมและมี

ความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อมูลเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (Rotter, 1982) ฉะนั้นการที่ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง อาจเป็นเพราะนิสัยที่ใช้ชีวิตอยู่บนหลักของความเป็นจริง อยู่บนพื้นฐานของการใช้เหตุผล แสวงหาความรู้อยู่เสมอ จึงทำให้รู้ว่าการปฏิบัติตนที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับนั้นควรทำอย่างไร และรู้ว่าการที่จะเป็นที่ยอมรับนั้นต้องเกิดจากการปฏิบัติตัวของตนเองไม่เกี่ยวข้องกับโชคชะตา

6. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีพบว่านิสัยมีลักษณะความเป็นพลเมืองดีอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.77$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสัยอยู่ในช่วงวัยแห่งการเริ่มต้นในการมีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพ เช่น มีความเคารพ รู้จักการยอมรับผิดและให้อภัย ให้เกียรติผู้อื่น และมีความกตัญญูต่อประเทศชาติ (วรทิพย์ มีมาก และ ชีวินทร์ฉายาชวลิต, 2547) นอกจากนี้นิสัยยังเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ และมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการของประชาธิปไตย ทั้งยังเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นช่วงวัยของการเริ่มต้นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองได้และผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่าลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะการมีความรู้ และลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะอนุรักษ์นิยมหรือลักษณะความเชื่อฟัง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองโดยมีผลในเชิงบวก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสัยอยู่ในระบบการศึกษา มีโอกาสได้แสวงหาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ และเป็นบุคคลที่มีความคิด จึงทำให้เกิดการตระหนักเห็นความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับ Education Commission of The State Denver (1974) ที่กล่าวถึงหนึ่งในลักษณะของการเป็นพลเมืองดีก็คือ ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนอกจากนี้พนัส หันนาคินท์ (2541) ได้เสนอลักษณะที่คิดว่าคนไทยควรจะมีพอสรุปได้ว่า ให้นักศึกษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความกตัญญูทวดต่อผู้มีพระคุณและชาติบ้านเมือง ร่วมมือกันปกป้องประเทศชาติและรักษาไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยของชาติ และจากตารางที่ 3 ที่พบว่าลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านอนุรักษ์นิยมหรือลักษณะความเชื่อฟัง (GG3) มีค่า $B=.208$ ซึ่งมากกว่าลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านลักษณะการมีความรู้ (GG2) ที่มีค่า $B=.204$ ทั้งนี้เป็นเพราะการวิเคราะห์โดยการพิจารณาที่ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสัยจากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมกิจกรรมนิสัยมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง ดังนั้นควรมีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมนิสัยให้มีความหลากหลายมากขึ้น ควรมีการส่งเสริมให้นิสิตได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอและส่งเสริมให้นิสิตได้มีส่วนร่วมครบทุกองค์ประกอบ ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการ

ประเมินผล เพื่อนิสิตจะได้รับการพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะทางสังคม หรือทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

2. การสนับสนุนทางสังคมจากผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองในเชิงบวก ฉะนั้น ครอบครัว และสถาบันการศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการให้ความรักความอบอุ่น การให้การอบรมสั่งสอน คำแนะนำ ตักเตือน หรือให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตประจำวันของเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้นิสิตได้รู้จักประเมินตนเอง เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาปรับปรุงพฤติกรรมตนเองให้เป็นที่ต้องการของสังคม

3. ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองจากผลการวิจัยพบว่าความเชื่ออำนาจภายในตนเองมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง ฉะนั้นครอบครัวควรอบรมสั่งสอน และปลูกฝังให้บุตรหลานมีความคิดความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักของเหตุผล เพื่อที่จะพัฒนาให้มีความเชื่ออำนาจภายในตนเองในอนาคต

4. ลักษณะความเป็นพลเมืองดี จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะความเป็นพลเมืองดีมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง ดังนั้นควรมีสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา ลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้คงอยู่ตลอดไปหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และควรส่งเสริมพัฒนาให้ครบทุกองค์ประกอบ เพื่อที่จะทำให้นักคณมีลักษณะความเป็นพลเมืองดีอย่างสมบูรณ์ที่สุด อาจทำได้โดยการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ครอบครัวและสถาบันการศึกษาปลูกฝังลักษณะความเป็นพลเมืองดีแก่บุตรหลาน ตั้งแต่อยู่ในวัยเด็กจนกระทั่งเติบโต ปลูกฝังด้วยวิธีการอบรมสั่งสอนโดยตรง การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีหรือการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะหรือหน้าที่ของพลเมืองที่ดีลงในบทเรียน

5. พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง จากผลการวิจัย เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองตามระดับคะแนนพบว่า พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ครอบครัว สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนส่งเสริมให้นิสิต รักษาไว้ซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมืองที่ดีเช่นนี้ต่อไปหรือพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ซึ่งอาจทำได้โดยให้การอบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำ ชี้แนะตักเตือน การแสดงแบบอย่างพฤติกรรมทางการเมืองที่ดี และการสอดแทรกในกิจกรรมนิตหรือการเรียนการสอนในรูปแบบการตักเตือน ยกกรณีศึกษาขึ้นมาวิเคราะห์ในห้องเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่เป็นนิสิตนักศึกษาและกลุ่มที่ไม่ใช่นิสิตนักศึกษา เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบว่าปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมทางการเมือง
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรทางจิตวิทยาอื่นๆ เช่น การมองโลกในแง่ดี ความฉลาดทางอารมณ์ บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง ภาวะผู้นำ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กิจการนิสิต, กอง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2554. **กิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.saku.ac.th (วันที่เข้าถึง 25 กรกฎาคม 2554).
- ญาณกร นิลฟู่ม. 2553. **อิทธิพลของการสนับสนุนทางสังคมและบุคลิกภาพที่มีต่อการให้อภัยของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. 2543. **การพัฒนากิจกรรมนิสิตนักศึกษา.** สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา.
- เทพสงวนกิตติพันธ์. 2543. **การแสดงออกที่เหมาะสม.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวนิตี เศรษฐบุตร, สมคิด เลิศไพฑูรย์ และสายทิพย์ สุดดีพันธ์. 2541. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาประชาธิปไตย: องค์การบริหารส่วนตำบล.** กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- พหัส หันนาคินทร์. 2541. **การสอนค่านิยม.** พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- วรทิพย์ มีมาก และ ชิวินทร์ ฉายาขลิท. 2547. **หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทไร่ไทยเพรส จำกัด.
- วีรพงษ์ นกน้อย. 2546. **ลักษณะความเป็นพลเมืองดี: กรณีศึกษานิสิตระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรีเรื่อน แก้วกังวาล. 2544. **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ศุภวัช มีบุญธรรม. 2547. **การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัญชุลี ลีบัว. 2549. **ทัศนคติต่อการทำงาน และความเชื่ออำนาจภายในตนเองที่เกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานของหัวหน้างานระดับต้น ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานธนาคารเอกชนแห่งหนึ่ง.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Cobb, S. 1979. **Social Support and Health through the Life Course. In Aging from Birth To Death.** New York : Westvies press.
- Davies, I. 1999. **Good Citizenship and Educational Provision.** USA and Canada : Garland Inc.
- Education Commission of the State Denver. 1974. "Revised Citizenship Objective". **Social Education.** 38 (May 1974) : 411.
- Fensterheim, H. and J. Baer. 1975. **Don't Say Yes When You Want to Say No.** New York : Dell Publishing Co.

- Good, C. V. 1973. **Dictionary of Education**. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Jacobson, D. E. 1986. Types and timing of social support. **Journal of Health and Social Behavior** 27 : 250-264.
- Jakubowski, P. 1973. **An Introduction to Assertive Training Procedures for Woman**. Washing, D.C. : American Personal and Guidance Association.
- Kaplan, B.H., J.C. Cassel and S, Gore. 1977. "Social Support and Health". *Medical Care*. 15 : 50-51.
- Pender, N. J. 1996. **Health Promotion in Nursing Practice**. 3 ed. U.S.A. : Appleton & Lange.
- Robinson, J. P. and P. R. Shaver (eds.). 1980. **Measures of Social Psychological Attitudes**. 6 ed. Michigan : University of Michigan.
- Rotter, J. B. 1982. **The Development and Applications of Social Learning Theory**. New York : Praeger Publishes.